

Masarykova univerzita v Brně
Ekonomicko-správní fakulta

Program Celoživotního vzdělávání: Regionální rozvoj a místní správa

Vězeňská služba České republiky

Předmět: Ekonomika veřejného sektoru

**Zpracovala: Alena Hermanová
(UČO: 90664)**

Vězeňská služba České republiky byla zřízena zákonem České národní rady ve smyslu § 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky ze dne 17. listopadu 1992 s účinností od 1.1.1993.

Teorie potřeb a globální zaměření Vězeňské služby ČR

Vězeňská služba zajišťuje zejména výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody a v rozsahu stanoveném zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky ve znění pozdějších předpisů, ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Generální ředitelství Vězeňské služby, vazební věznice a věznice, pokud rozhodují ve správním řízení, mají postavení správních úřadů.

Vězeňská služba uspokojuje především potřebu spravedlnosti. Za činem následuje trest. Zároveň uspokojuje potřebu ochrany občana a jeho majetku. Posláním vězeňské služby je izolace občanů, kteří se provinili proti přijatému řádu společnosti, a to za účelem ochrany ostatních občanů a možnosti koncentrovaného působení na kvalitu lidského potenciálu vězněných. Z takto formulovaného poslání lze dedukovat primární funkce vězeňství a to funkce izolační a funkce výchovná.

Vězeňská služba je organizační složkou státu, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo spravedlnosti a hospodaří s majetkem státu, který potřebuje k plnění svých úkolů, je účetní jednotkou.

Úkoly Vězeňské služby

Vězeňská služba spravuje a střeží vazební věznice a věznice, střeží věznice pro místní výkon trestu a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody, střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich nekonfliktní způsob života po propuštění, zabezpečuje úkoly při předcházení a odhalování trestné činnosti osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných místech činnosti soudů a ministerstva spravedlnosti a v rozsahu stanoveném zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky ve znění pozdějších změn a doplňků zajišťuje bezpečnost výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství, vede evidenci osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky, provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby.

Organizace a členění Vězeňské služby

Vězeňská služba se člení na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu.

Vězeňská stráž a justiční stráž mají postavení ozbrojeného sboru.

Vězeňská stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží vazební věznice, věznice a věznice pro místní výkon trestu a při této činnosti a v uvedených místech zajišťuje stanovený pořádek a kázeň.

Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných místech činnosti soudů a ministerstva spravedlnosti a v rozsahu stanoveném zákonem zajišťuje bezpečnost výkonu pravomocí soudů a státních zastupitelství.

Správní služba rozhoduje ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost. Součástí správní služby je i zdravotnická služba. Činnost správní služby zajišťují občanští zaměstnanci a příslušníci (dále jen "příslušníci").

Příslušníci Vězeňské služby zařazení do správní služby mohou být pověřeni plněním úkolů vězeňské stráže. Příslušníci zařazení v justiční stráži mohou být dočasně povoláni k plnění úkolů vězeňské stráže v místech výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody jen v mimořádných případech, nemůže-li vězeňská stráž zajistit vlastními prostředky pořádek a bezpečnost v těchto místech, a to pouze se souhlasem ministra spravedlnosti České republiky.

Organizace Vězeňské služby

Základními organizačními články Vězeňské služby jsou generální ředitelství, vazební věznice, věznice a Institut vzdělávání.

Generální ředitelství Vězeňské služby řídí, organizuje a kontroluje činnost ostatních článků organizace Vězeňské služby.

Ministr řídí Vězeňskou službu prostřednictvím generálního ředitele, kterého jmenuje a odvolává. Za činnost Vězeňské služby zodpovídá generální ředitel ministrově.

Právní úkony jménem státu činí za Vězeňskou službu generální ředitel.

Jednotlivé věznice a vazební věznice zřizuje a zrušuje ministr. V jejich čele stojí ředitelé, které jmenuje a odvolává generální ředitel Vězeňské služby (dále jen generální ředitel). Ředitelé vazebních věznic, věznic a dalších organizačních článků Vězeňské služby jsou oprávněni jednat a činit právní úkony za Vězeňskou službu ve všech věcech, kromě těch, které podle zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky v platném znění nebo rozhodnutí ministra nebo generálního ředitele patří do jejich pravomoci.

Typy věznic

Věznice se člení podle způsobu vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti do čtyř základních typů, a to

- a) s dohledem,
- b) s dozorem,
- c) s ostrahou,
- d) se zvýšenou ostrahou.

Vedle základních typů věznic se zřizují zvláštní věznice pro mladistvé, pro ženy a matky s dětmi. V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.

K **31. prosinci 2003** dosáhl počet vězňených osob v České republice **17 277**, z toho bylo **3 409** osob umístěno ve vazbě a **13 868** ve výkonu trestu. Oproti početnímu stavu k 31. 12. 2002 *došlo ke zvýšení* o **1 064** osob, tj. o 7 %. Ubytovací kapacita byla naplněna na 112 %.

Pracovní činitelé pro realizaci daného odvětví

Vězeňská služba je financována prostřednictvím podkapitoly kapitoly státního rozpočtu č. 336. Proti soudnictví a státnímu zastupitelství má vězeňství mnohem složitější podmínky pro stanovení všech položek rozpočtu, ale především mezd a platů, neboť jde o instituci s nepřetržitou pracovní dobou (včetně sobot, nedělí a svátků) a její výkon je realizován ve ztíženém pracovním prostředí pracovníky ve služebním a v občanskoprávním poměru. Stav odsouzených a obviněných se pohybuje kolem 16.000 osob a na jejich střežení a převýchově se podílí cca 12.000 zaměstnanců. Z těchto důvodů je pracovní činitel – **mzda** stavěn na jedno z předních míst.

Pracovní činitel **hmotný a nehmotný investiční majetek** je pro vězeňskou službu významný především v určité rozvojové etapě, například v etapě budování, rekonstruování, vybavování a dovybavování věznic.

Pracovní činitel **materiál** není sice v oblasti vězeňství až tak jednoduše změřitelný jako například u odvětví ziskového sektoru, nicméně i zde má své místo.

Dalším pracovním činitelem nezanedbatelného rozměru jsou **energie**, kdy ve své podstatě jde o výdaje fixního charakteru, bez přímé vazby na počty vězňených osob, které nelze nijak výrazně snížit, neboť věznice fungují nepřetržitě (ve dne, v noci, o víkendech, svátcích). V rozpočtu na rok 2003 představují necelých 12 % celkových výdajů.

Výkony

Stanovení výkonů pro jednotlivá odvětví veřejného sektoru souvisí s charakteristikou výkonů institucí, které v rámci odvětví působí. Tak se dají poměrně snadno stanovit výkony například v odvětvích technické infrastruktury, zemědělství, případně v bydlení, ale mnohem složitěji například v odvětví vědy a výzkumu, masmédiích či justici nebo veřejné správě. Snaha stanovit co nejpřesněji výkony je prioritou současného období přeměn národního hospodářství, celého ekonomického a společenského systému. Právě co nejpodrobněji, nepřesněji vymezené a měřitelné výkony by měly být hlavním faktorem, hlavním podkladem pro alokaci zdrojů z veřejných rozpočtů.

Příklady výkonů ve Vězeňské službě ČR: zločinnost (např. počet vězňených na 1000 obyvatel), s vyšší výší finančních zdrojů je zkvalitňována jednak ostraha fyzická, ale i stavebně-technická a elektronická, kladný dopad na vězně v nápravně-výchovném zařízení (psychosociální výcvik, psychoterapie)

Užitky

S výkony souvisí i potřeba určení užitku daného odvětví, který nemusí být stejný v každém společenském systému a který je produkovaným statkům přiznáván veřejnou volbou. Měřítkem je zde výkon a kvalita hodnoceného statku.

Příklady užitků ve Vězeňské službě ČR: možnost vězňů vzdělávat se, počet osob opakovaně umístěných ve věznicích

Vnitřní faktor efektivnosti – kvalifikace pracovníků

Vězeňská služba věnuje významnou pozornost personálu a jeho profesionálnímu růstu. Rozsáhlou rekonstrukcí prošla budova Institutu vzdělávání Vězeňské služby, která byla ukončena v roce 2000. Profesní příprava zaměstnanců tak získala odpovídající zázemí. Kromě nástupních kurzů pro nové zaměstnance zpracoval a realizuje Institut vzdělávání systém celoživotního vzdělávání pro všechny zaměstnance Vězeňské služby. Samozřejmostí je výuka k profesní etice a dodržování lidských práv. Výuka také reaguje na vzniklou problematiku vyššího počtu cizinců ve věznicích a vězňů z prostředí organizovaného zločinu.

Financování Vězeňské služby

Vězeňská služba zajišťuje v souladu s platným právním řádem střežení osob obviněných orgány činnými v trestním řízení a osob odsouzených soudy k výkonu trestu odnětí svobody, bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti a další činnosti s tím spojené (např. eskorty vězňených osob, jejich zaměstnávání).

V průběhu 90-tých let (cca do roku 2000) počty odsouzených výrazně rostly. Na základě toho se zprovožňovaly nové věznice, zvyšovala se kapacita cel ve stávajících věznicích, zkvalitňovala se jak ostraha fyzická tak i stavebně-technická a elektronická. Nejvyšší stav vězňených osob byl vykázán v březnu roku 2000, a to 23.844 osob, přičemž ubytovací plocha na 1 vězně dosahovala méně než 3m².

V poslední době došlo v počtu vězňených osob ke změně trendu na pravidelný trvalý nárůst.

Potřeba ostatních věcných výdajů k zajištění oprav a údržby budov a dalších staveb je nezávislá na počtu vězňených osob. Počet budov a ostatních staveb se nijak nemění. Výdaje na opravy a údržbu v porovnání s účetní hodnotou budov a staveb v posledních letech byly následující:

Pokles počtu vězňů a v letech 2001 a 2002 a s tím spojené snížení ostatních věcných výdajů (zejména na potraviny, odběr vody) bylo využito k posílení výdajů na opravy a údržbu staveb. Vzhledem k zanedbanosti nemovitého majetku Vězeňské služby, kdy roční podíl výdajů na opravy a údržbu byl cca 1 % z účetní hodnoty tohoto majetku, je nezbytné zajistit v dalších letech, aby tento podíl byl minimálně 2 %. Aktuální požadavky z jednotlivých věznic a vazebních věznic na opravy a údržbu nemovitostí pro rok 2003 představují objem 307 329 tis.Kč a zatím jsou rozpočtově pokryty ze 40 % (123 022 tis.Kč).

Kapitálové výdaje za léta 1998 – 2002 představovaly objem 2 641 mil.Kč, tj. v průměru 528 mil.Kč ročně.

Pro roky 2003 – 2007 se předpokládají kapitálové výdaje v celkovém objemu 2 115 mil.Kč, což činí v průměru 423 mil.Kč na kalendářní rok.

V následujícím pětiletém období tak poklesnou kapitálové výdaje oproti předchozím 5 letům v průměru o 20%, a to bez započítání inflace.

Rozpočet na rok 2003

Z celkových výdajů v objemu 6 459 mil. Kč tvoří plných 70% tzv. **mandatorní výdaje** (prostředky na platy a pojistné, přiděly do FKSP, důchody a ostatní sociální dávky příslušníkům). Zbývajících 30% celkových výdajů tvoří výdaje na programové financování a ostatní věcné výdaje v objemu cca 2.000 mil. Kč.

Výdaje na programové financování jsou na rok 2003 rozepsány ve výši 401 mil. Kč a jsou určeny na rozšíření kapacit věznic v Liberci a Světlé nad Sázavou (42 mil.), na rekonstrukce, modernizace a opravy věznic a vazebních věznic (103 mil.) a na rozvoj a obnovu materiálně technické základny vězeňství.

V rámci věcných výdajů (1.600 mil. Kč) jsou z položek, které bezprostředně souvisejí s vývojem počtu vězňených osob, nejvýznamnější „potraviny“, jejichž podíl činil ve schváleném rozpočtu na rok 2002 23%. Ve vztahu ke skutečnému poklesu vězňů v loňském roce snížila Vězeňská služba rozpisem rozpočtu na rok 2003 objem prostředků na potraviny meziročně o plných 12,5%, čímž jejich podíl klesl na 21%. Na celkových výdajích se však podílejí pouhými 5%.

U ostatních významných položek věcných výdajů, jako jsou nákupy energií a služeb, nedošlo v posledních letech k pokrytí inflačních vlivů. Ve své podstatě jde o výdaje fixního charakteru, bez přímé vazby na počty vězňených osob, které s ohledem na cenový vývoj nelze výrazně snížit. V rozpočtu na rok 2003 představují necelých 12 % celkových výdajů.

Pohledávky Vězeňské služby

Vězeňská služba spravuje pohledávky za:

- vězni v živém stavu (ve výkonu vazby a trestu) u nichž objem pohledávek k 31.12.2002 činil 232 mil. Kč. Hlavními příčinami jejich vzniku jsou již dlouhodobě zejména nízká míra zaměstnanosti vězňených osob a nízký výdělek u zaměstnaných vězňů, což neumožňuje formou srážky z pracovní odměny uhradit stanovené náklady výkonu trestu (45,-Kč/den). Přitom skutečné denní náklady na jednoho vězně dosáhly v roce 2002 částky přes 800,-Kč.
- propuštěnými vězni, kam se přesouvají neuhrazené pohledávky z předchozí skupiny. Jejich objem se ke konci r. 2002 meziročně zvýšil o téměř 150 mil. Kč na objem 534,5 mil. Jedná se o dlužníky, kteří většinou nepracují, nemají žádný zabavitelný majetek. V lepším případě pobírají pouze sociální dávky, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí.

Čerpání výdajové části rozpočtu roku 2003- k 30.9.2003

v tis.
Kč

Ukazatel	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Čerpání	Index sl.3/sl.2
a	1	2	3	4
Výdaje celkem	6 458 893	6 496 499	4 113 230	63,3
v tom:				

Kapitálové výdaje	374 135	370 095	102 828	27,8
Běžné výdaje	6 084 758	6 126 404	4 010 402	65,5
v tom:				
platy zaměst. a ostatní platby za prov. práci	2 810 818	2 810 818	1 824 293	64,9
pojistné placené zaměstnavatelem	983 786	983 786	636 425	64,7
fond kulturních a sociálních potřeb	53 856	53 856	37 095	68,9
ostatní věcné výdaje	1 538 298	1 579 944	1 027 130	65,0
z toho:				
výdaje na protidrogovou politiku	14 000	14 000	6 982	49,9
výdaje na soc. prevenci a prev. kriminality	28 462	28 462	5 417	19,0
sociální dávky	698 000	698 000	485 459	69,6

Náklady na jednoho vězně v Kč

Náklady	rok	měsíc	den
- bez sociálních dávek a kapitálových výdajů		23 278,47	767,42

Náklady	rok	měsíc	den
- bez soc. dávek, kapitálových výdajů a zotavoven		23 187,43	764,42

Průměrný počet vězňů za leden až září 2003: 16 825

Rozpočet na rok 2004

Ukazatele kapitoly 336 Ministerstvo spravedlnosti (v tisících Kč)

Souhrnné ukazatele

Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace celkem	383 200
Příjmy z pojistného na soc. zabezpečení a příspěvku na stát. politiku zaměstnanosti	578 985
z toho: pojistné na důchodové pojištění	476 811
Výdaje celkem	17 410 923

Jednotné dílčí ukazatele výdajů

Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	8 064 243
z toho: platy zaměstnanců	5 551 436
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem ¹⁾	2 822 482
Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	161 284
Výdaje na financování programů reprodukce majetku celkem podle přílohy č. 5	2 478 000

Specifické dílčí ukazatele

Výdaje na výzkum a vývoj celkem	16 110
v tom: institucionální výdaje celkem ²⁾	16 110
účelové výdaje celkem ²⁾	0
Národní program výzkumu ³⁾	0
Programy v působnosti poskytovatelů ³⁾	0

Veřejné zakázky ³⁾	0
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci ve státní správě ⁴⁾	7 960 126
z toho: platy zaměstnanců ve státní správě ⁴⁾	5 454 765
Platy soudců	2 339 092
Platy státních zástupců	765 833
Důchody	305 300
Ostatní sociální dávky	426 389
z toho: odchodné	23 000
Výdaje justice	10 679 354
Výdaje vězeňství	5 955 556
Odměny odsouzených	118 000
Program protidrogové politiky	14 430
Program sociální prevence a prevence kriminality	29 894
Zajištění přípravy na krizové situace podle zákona č. 240/2000 Sb. 0	
Výdaje ze státního rozpočtu na financování společných programů EU a ČR celkem	47 482
v tom:	
na financování programů (projektů) předvstupních nástrojů	47 482
v tom: PHARE	47 482
Výdaje na odstraňování škod způsobených povodněmi v roce 2002	30 000
<small>1) povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění</small>	
<small>2) výdaje na výzkum a vývoj podle § 6 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb.</small>	
<small>3) výdaje na výzkum a vývoj podle § 6 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb.</small>	
<small>4) včetně správy ve složkách obrany, bezpečnosti, celní a právní ochrany</small>	
30	
Příloha č. 4 k zákonu č. 457/2003 Sb.	
strana 24	

Programy zacházení, zaměstnávání a vzdělávání odsouzených

Programy zacházení

Oddělení výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody zpracovávají programy zacházení pro obviněné a odsouzené, které zahrnují tyto oblasti:

- pracovní aktivity;
- vzdělávací aktivity;
- speciální výchovné aktivity;
- zájmové aktivity;
- oblast utváření vnějších vztahů.

Metody psychosociálního výcviku, intervence a psychoterapie jsou užívány specialisty (psychology) v rámci tréninkově terapeutických programů. Jsou zřízena specializovaná pracoviště pro zvláštní skupiny odsouzených, kteří vyžadují specifickou péči (sexuální devianti, toxikomani a alkoholici, mentálně retardovaní, lidé s poruchami osobnosti, dlouhodobě a doživotně věznění, AIDS a HIV pozitivní, pachatelé nedbalostních trestních činů, mladiství). Na přípravě a realizaci těchto programů se podílejí specialisté: psychologové, speciální pedagogové, vychovatelé, sociální pracovníci, lektoři a instruktoři atd.

Zřizováním specializovaných oddělení jsou vytvářeny podmínky pro zacházení se specifickými skupinami osob vyžadující zvláštní péči. Neznamená to zlepšení materiálních podmínek, ale jde o vytváření důstojných podmínek výkonu trestu. Způsob zacházení s těmito vězni zohledňuje např. jejich zdravotní problémy, mentální kapacitu i věková omezení. Nově jsou zřizována především oddělení pro zajišťování ochranných léčeb nařízených soudem (pro alkoholiky, toxikomany, sexuální devianty apod.).

Zaměstnávání

Míra zaměstnanosti odsouzených

Rok	Zařazeno odsouzených (průměr)	Míra zaměstnanosti (v %)
1999	5090	36,48
2000	5825	40,94
2001	5845	42,75
2002	5224	42,66
2003	5761	49,00

Ve věznicích typu s dohledem a s dozorem je možnost zaměstnávání odsouzených podstatně větší vzhledem k tomu, že tyto odsouzení mohou opouštět objekt věznice a pracovat u státních organizací, nebo podnikatelských subjektů. V ostatních typech věznic je méně možností vyvážet odsouzené na vnější pracoviště, protože musí splňovat přísné podmínky z hlediska bezpečnosti. Zájmem Vězeňské služby je proto zaměstnávat co nejvíce odsouzených ve vlastních objektech.

Vězeňská služba realizuje zaměstnávání odsouzených ve vnitřní režii věznic, v provozovnách střediska hospodářské činnosti a zaměstnáváním u podnikatelských subjektů.

Pracemi ve vnitřní režii věznic se vězni podílejí na zabezpečení chodu věznice. Pod dohledem fidičích občanských zaměstnanců vykonávají odborné nebo pomocné práce (např. v kuchyních, skladech, při údržbě apod.). U 5-ti věznic vybavených vlastní výrobní technologií probíhá dle požadavků věznic vlastní výrobní činnost Vězeňské služby (např. šití oděvů pro odsouzené, šití pracovních oděvů pro příslušníky a občanské zaměstnance, výroba kancelářského nábytku, zemědělská činnost atd.).

Vězeňská služba zřídila středisko hospodářské činnosti s několika provozovnami, které jsou organizačně připojeny k některým věznicím. Zatím nevystupují jako aktivní podnikatelský subjekt (až na výrobu lustrových ověsů v Rýnovicích) tím, že by na trhu uplatňovaly své vlastní výrobky. Jejich činnost probíhá na základě smluv s právníky a fyzickými subjekty, které jsou současně zadavatelem i odběratelem.

Velice úspěšná je výroba kancelářského nábytku ve Věznici Mírov. Mírovským nábytkem byl vybaven například úřad ombudsmana v Brně, objekt ministerstva spravedlnosti v Praze Na Děkance, justiční škola v Kroměříži a finanční úřad v Brno. V provozu je také mačkárna korálů v Rýnovicích a dílna na výrobu nábytku ve Věznici Jiřice, která se v současné době rozšiřuje.

Obecně lze říci, že odsouzení nejčastěji vykonávají především jednodušší a pomocné práce. Škála činností je široká, počínaje obráběcími pracemi v kovovýrobě, výrobou nábytku, přes tiskařské práce, výrobu a navlékání korálů, malování vánočních ozdob až po klasické lepení sáčků.

Vzdělávání

Vzdělávání odsouzených zajišťuje Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby ČR. Organizačně se učiliště člení na ředitelství v Praze a odloučená pracoviště v šesti věznicích (Opava, Pardubice, Plzeň, Rýnovice, Valdice, Všehrady). V Opavě a ve Všehrdech jsou školská střediska určena pro mladistvé muže a mladé dospělé (do 26 let), zařazené ve věznici s dohledem a dozorem, v Pardubicích pro odsouzené ženy (od mladistvých po zvýšenou ostrahu), v Plzni, Rýnovicích a Valdicích pro odsouzené muže zařazené ve věznicích s ostrahou, příp. se zvýšenou ostrahou.

Učiliště Vězeňské služby je zařazeno do sítě škol v České republice, tzn. může vydávat stejné výuční listy jako všechna ostatní učiliště, aniž by bylo patrné, že byly získány ve

výkonu trestu. Je zajištěna prostupnost se školským systémem. Pokud odsouzený započal studium na svobodě, může v něm pokračovat i po nástupu do výkonu trestu a naopak, po propuštění z výkonu trestu může studium dokončit na „civilní“ škole.

V souladu se školským zákonem organizuje učiliště také kurzy pro doplnění vzdělání poskytovaného základní školou a odborné kurzy k získání nebo rozšíření kvalifikace. Škála kurzů je velice pestrá.

Jsou připravovány jak teoretické (např. kurzy základní školy, kurzy pro doplnění základního vzdělání, jazykové vzdělávání), tak praktické kurzy (natěračské a malířské práce, svářečské kurzy, zámečnické práce, kurzy pro dělníky v elektrotechnice, stavební a strojírenská výroba, kovářský kurz, tepelné zpracování kovů, zpracování dřeva, broušení skla, knihařství, květinářské a zelinářské práce, technika administrativy, základy výpočetní techniky, praktická rodinná škola atp.). Délka kurzů se pohybuje od 2 týdnů pro některé jednoduché manuální práce, až po celý školní rok. Po ukončení kurzu obdrží jeho absolventi osvědčení či potvrzení o absolvování kurzu, vysvědčení.

Vězeňská služba se dlouhodobě snaží rozšiřovat nabídku kurzů akreditovaných ministerstvem školství. Akreditace kurzů je důležitá z hlediska platnosti vydávaných dokladů. Tyto kurzy jsou na úradech práce uznávány jako doklad o kvalifikaci či rekvalifikaci a mohou odsouzeným usnadnit další uplatnění na trhu práce.